

Livsorienteret Teknologi Vurdering

v/ Louise Munk Ibsen, Teknologi i Praksis

&

Merete Tonnesen, DEFACTUM/ Marselisborgcentret

Disposition

Lidt om velfærdsteknologi

- rationaler bag
- forskning om teknologi og mennesker

Livsorienteret Teknologi Vurdering (LTV)

- baggrund
- status

Eks. ved Apps Café og vejen frem LTV version 2.0

Velfærdsteknologi, Socialstyrelsens definition: - én af mange definitioner

Velfærdsteknologi er teknologiske og digitale redskaber, der kommer forskellige målgrupper til gavn i deres dagligdag eller i forbindelse med sociale velfærdsydelser og indsatser, fx smartphones, tablet, redskaber specialdesignet til at imødekomme bestemte målgruppers behov, herunder hjælpemidler.

(<http://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/hjaelpemidler-og-velfaerdsteknologi/om-velfaerdsteknologi>)

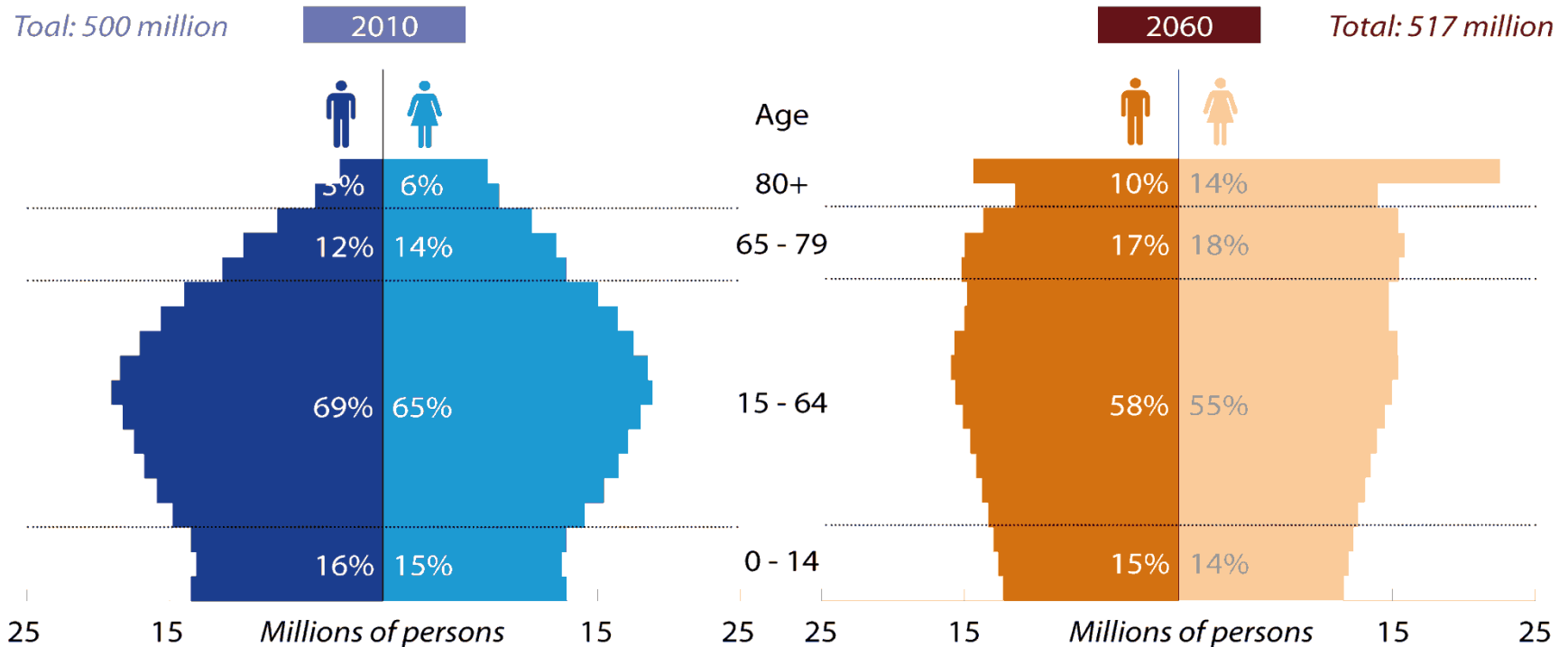
Kæmpevækst i velfærdsteknologiske løsninger – hvorfor?

Rationalet bag væksten bunder i tre overbevisninger:

1. at teknologi kan fremme livskvalitet ved at understøtte mobilitet, uafhængighed og deltagelse i det sociale liv
2. at teknologi kan være arbejdsmiljø-støttende
3. at teknologi kan være medvirkende til at begrænse stigningen i udgifter til en stadig voksende ældregruppe

(Kilder: Schulz et al 2014, Sixsmith 2013, Socialstyrelsen 2014).

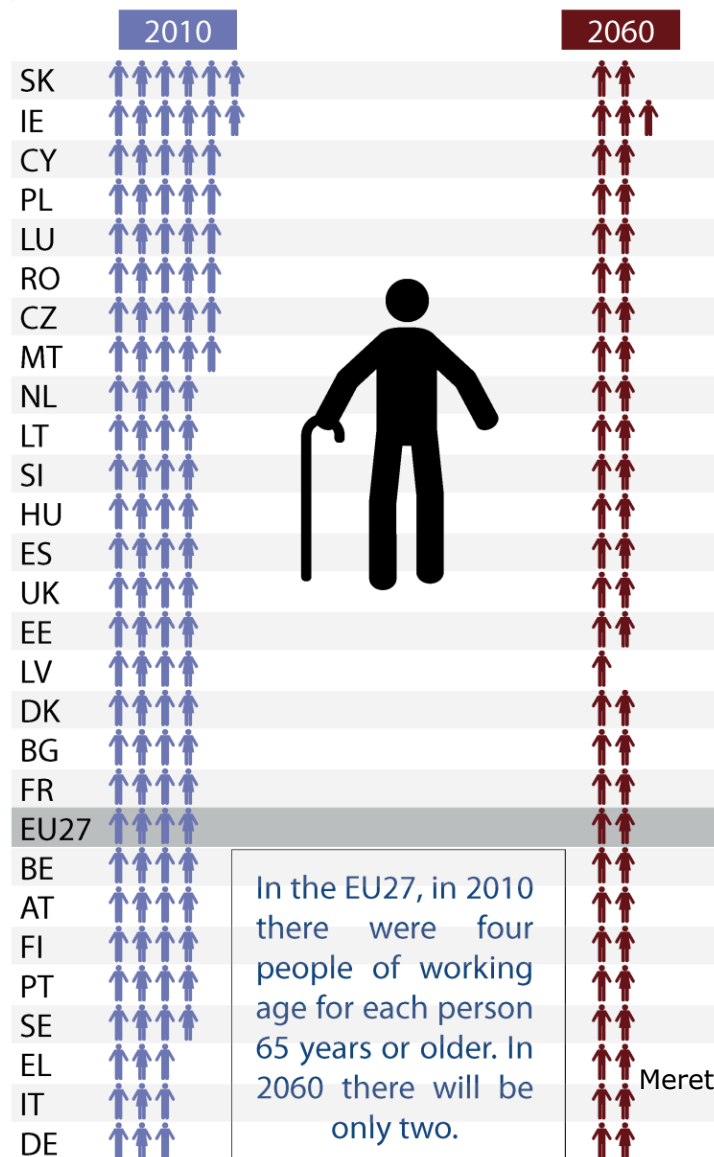
EU27 population by age and sex

<https://epthinktank.eu/2013/12/19/ageing-population-projections-2010-2060-for-the-eu27>

Old-age dependency ratio (65+/(15-64))

Number of people of working age for each person 65 years or older

<https://epthinktank.eu/2013/12/19/ageing-population-projections-2010-2060-for-the-eu27/downloaded> 5th of May, 2017

Merete Tonnesen www.defactum.dk

Brændende platform?

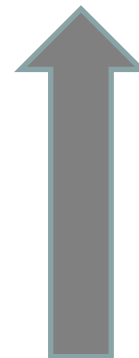
Coulter, A. (2011): *Engaging Patients in Healthcare*

SUPPLY/UDBUD

Begrænsede ressourcer
Konkurrerende prioriteter
Behov for at holde udgifter nede

Aldrende befolkning
Teknologisk udvikling
Større forventninger

DEMAND/EFTERSPØRGSEL

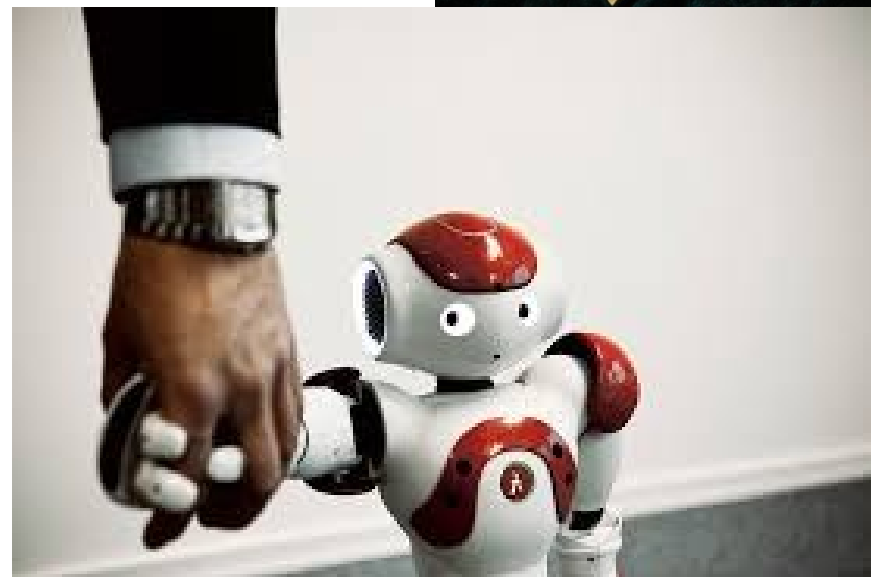
Gerontechnology

- nyere interdisciplinært forskningsfelt

Teknologi og demografi i rivende udvikling - koblingen mellem disse er fokus for geronteknologien

Geronteknologi arbejder i snitfeltet mellem biologiske, psykologiske og sociologiske studier af gerontologi.

Fokus på, hvordan teknologi kan være understøttende for sundhed og velvære i alderdommen (Kwon 2016, Harrington 2000).

Geography of Health

- Changing location of care – shifting the care giver?

(Gatrell, A., Elliott, S. (2015): Geographies of Health. Wiley Blackwell.)

➤ Hospital

➤ Kommune

➤ Hjemmet

Telemedicin – diagnostisk agent, nærhed på afstand / digital nærhed, ansvar, synkrone/asynkrone handlinger

Oudshoorn, N & Verbeek, P. om deres forskningstema: Telecare at home: Anticipating conflicting norms in telemonitoring technologies for chronic patients

http://ethicsandtechnology.eu/projects/telecare_at_home_anticipating_conflicting_norms_in_telemonitoring_technologies_for_chronic_patients/

At få telemedicin til at fungere i praksis er ikke bare et spørgsmål om at implementere "technology-in-it-self"; det kræver "re-engineering" af den måde, vi organiserer det kliniske arbejde.

May, C., Gask, L., Atkinson, T., Ellis, N., [Mair, F.](#), and Esmail, A. (2001) Resisting and promoting new technologies in clinical practice: the case of telepsychiatry. *[Social Science and Medicine](#)*, 52(12), pp. 1889-1901.

Bruno Latour

Fransk filosof, antropolog og sociolog

ANT

- Handler om relationer mellem aktører i et netværk.
- Aktører er ikke kun mennesker, men også enheder der gør ting og/eller kan mobilisere andre aktører.
- Hvis noget i netværket ikke fungerer så påvirker det resten af netværket, fx når et produkt ikke accepteres af de tiltænkte brugere.
- Når et sted i netværket ændres, så påvirkes hele netværket, fx kan tilpasninger kan give et andet udfald.

Notifikation
tationer

Billedsprog

Koder

Figurer

Antal
knoplen

mængden
af
info.

Teknologi-
sprog

om at
være
med

Notater

Forbindelse

Forventninger

Personale

Teknologien

Farver

Hvor

Behov
for
hjælp

Berøring
ikke
Tryk

Internet

Giver

Tryk

Huske

Aftale

Nettet

Bekymring

Lethed

Interesse

Feedback

Enkelt-
eller
dobbelt-
tryk

Absender
politik

Fleksibilitet

knapper

pårørende

kamera

Vagt af
tek.

Andre
borgere

Hjemskade

Vilje

cover

Reflektion

Mobil-
Pakke

Eksposering

Placering

Lyd

Lægen

Tekud-
byder

Apps

Venner

Model

skeptisk

skærm

Tastatur

Gentagelser

Billeder

Indstillinger

Aktører ved udstigningssenge

Ikke menneskelige

- Sengen inkl. design, udformning og funktioner.
- Rummet den skal stå i.
- Brugsanvisningen
- Procedurer omkring den
- Strømtilslutning
- Plads den optager
- Fjernbetjeningen
- Knapperne
- Madrassen
- Sengetøjet
- Gulvet
- Slitage

Menneskelige

- Borgerne inkl. forventninger, håb og reaktioner.
- Pårørende +
- Ægtefælle +
- Personale +
- Ledelsen +
- Politikerne +
- Udvikleren +
- Forhandleren +
- Supporten +

Mismatch?

8 procent af alle høreapparatere tager aldrig deres høreapparater op af skuffen
(<http://www.horelse.info/10-facts-om-horeapparater-og-demder-bruger-dem>)

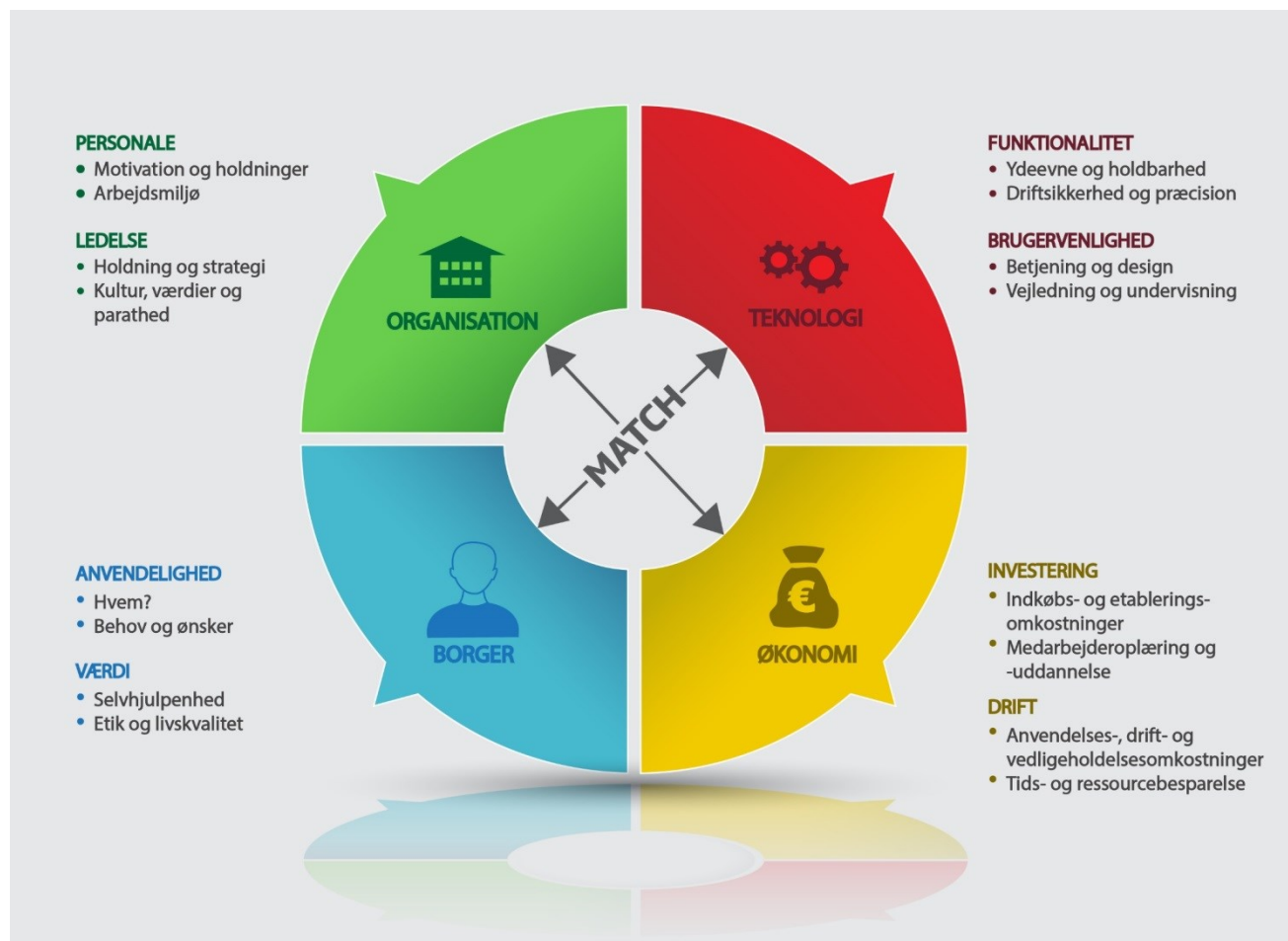
Årlige kommunale driftsudgifter til hjælpemidler og forbrugsgoder: knap 2,5 milliarder kroner (Brandt 2014). (Borgere i alle aldre).

Problem:

Smarte velfærdsteknologiske løsninger til gamle bliver ikke brugt.

Der er brug for bedre kobling mellem teknologien og gamles hverdag.

Flere undersøgelser peger på vigtigheden af vejledning og støtte i forbindelse med introduktion af velfærdsteknologi til gamle (SFI 2016, Socialstyrelsen 2014).

Formål for projektet:

- ❑ bibringe mere viden om gamles anvendelse af velværdsteknologi
- ❑ pege på vigtige faktorer, som fagprofessionelle, kommuner og producenter bør have opmærksomhed på ved fremtidige indsatser på velfærdsteknologiområdet
- ❑ afprøve og videreudvikle en række spørgsmål, samlet i en LTV-Livsorienteret Teknologi Vurdering.

Overordnede spørgsmål:

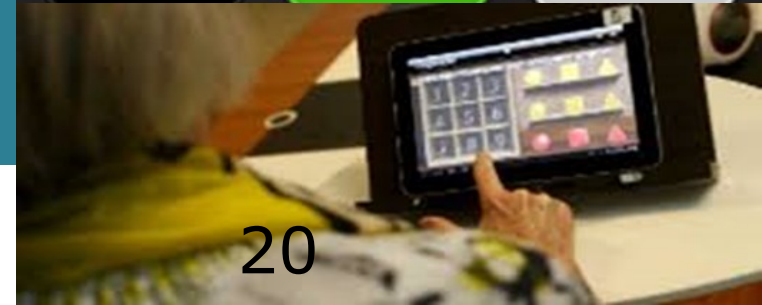
- 1) Hvordan integreres velfærdsteknologi i hverdagen, således, at den løser sin opgave og bedst muligt tilgodeser den enkeltes ønsker til sit liv?
- 2) Hvad skal der til for, at det kan ske – også over tid - i en praktisk hverdag?

LTV LIVSORIENTERET TEKNOLOGI VURDERING

Erfaringer fra tre velfærdsteknologiske projekter.
Midtvejsevaluering, juni 2018

Merete Tonnesen
DEFACTUM

3 skridt i LTV 1.0

Beskriv hvordan teknologien har:

1. direkte virkninger i hverdagene (stunder før, under, efter anvendelse)
2. afledte virkninger (f.eks. nye typer samvær pga. teknologien)
3. levetidsvirkninger (anskaffelsestid, leveringstid, introforløb, træningsforløb mv).

Lav en værdi-analyse

Hvor i hverdagen forekommer der værditilvækst / værditab?

Hvilken slags? Hvilket omfang?

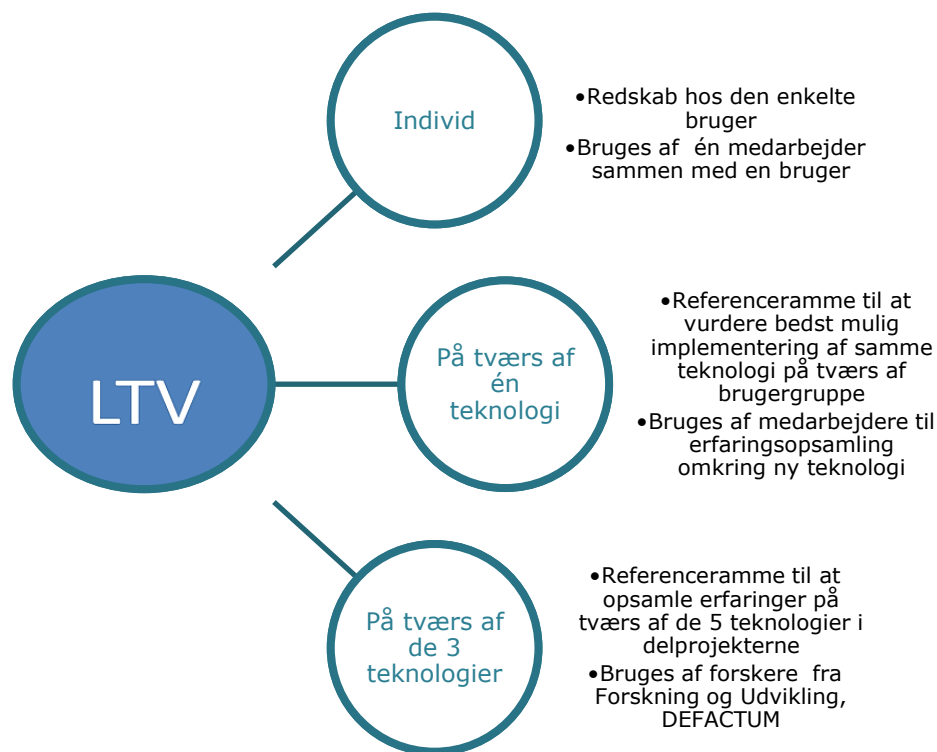
Lav anbefalinger

Hvilke muligheder er der for at forbedre udbyttet af teknologien og dens anvendelse?

Hvilke tilpasninger vil være nyttige?

Livsorienteret Teknologi Vurdering

- dialogbaseret redskab
- mikroblik: hverdagens stunder, værditab, værditilvækst
- gir' systematisk erfaringsopsamling ved introduktion af nye teknologier

Metodeoversigt

BikeAround

a) fokusgruppeinterview med 7 ledere på et ledermøde
b) 2 terapeuter og 3 plejepersonaler i "ad hoc interviews"/samtaler
c) observation af 11 brugere med LTV som struktur.

Alle deltagere fik udfyldt et uge-aktivitetsskema før, under og efter projektet, dokumenteret af en terapeut, som stod for cykelturen.

Apps Cafè

a) Interviews med 17 borgere, udført af projektleder og medarbejdere. LTV spørgsmål inkorporeret som del af interviewguide.
b) løbende erfaringsopsamling med medarbejdere
c) spørgeskema til medarbejdere
d) observation og deltagerobservation i AppsCafeen.

Projektet indsamler løbende data via spørgeskema til brugere med oplysninger om demografiske data, brug af teknologi og tilfredshed med AppsCafé.

Døgnrytmelys

a) fokusgruppeinterview med 4 medarbejdere som del af evaluering om døgnrytmelys, hvor LTV spørgsmål former struktur for interview
b) digitale interviews, hvor 9 medarbejdere indtaler svar på LTV spørgsmål via digital optager.

I projektevalueringen er der desuden brugt et registreringsskema til vurdering af borgeres fysisk/psykiske uro, en Geriatrisk Depressionsskala, Sensorplastre Demos 10 til at vurdere effekt på borgere og medarbejders aktivitetsniveau, en opsamling af økonomiske udgifter og et spørgeskema om arbejdsmiljø.

Dataindsamling på tværs:

komparativ analyse af delrapporter, løbende erfaringsopsamling gennem samtaler med projektlederne i 2017-2018, fokusgruppediskussion med projektledere, deltagelse ved workshop og VEGA seminarer.

At skabe fælles forståelse

Det har vist sig vanskeligt at "overtage" et redskab

Det har krævet en del oversættelsesarbejde at forstå LTV'en og formidle denne viden videre

Version 1.0 har været en udfordrende version at få til at "leve" i den virkelige verden.

Forskellig brug af LTV

Som led i implementering af teknologi (Bike-Around og Apps Café)

Til evaluering *efter* implementering af teknologien (Døgnrytmelys)

Som skabelon for dokumentation (Bike-Around)

1) er LTV et velegnet redskab til at sikre et match mellem den enkelte ældre og ny teknologi?

2) er det et velegnet redskab til at vurdere integrering af ny teknologi ift. en gruppe af ældre?

SVAR: Nej! Men det har potentiale til at blive et velegnet redskab

LTV 1.0: pointer på tværs af delprojekterne

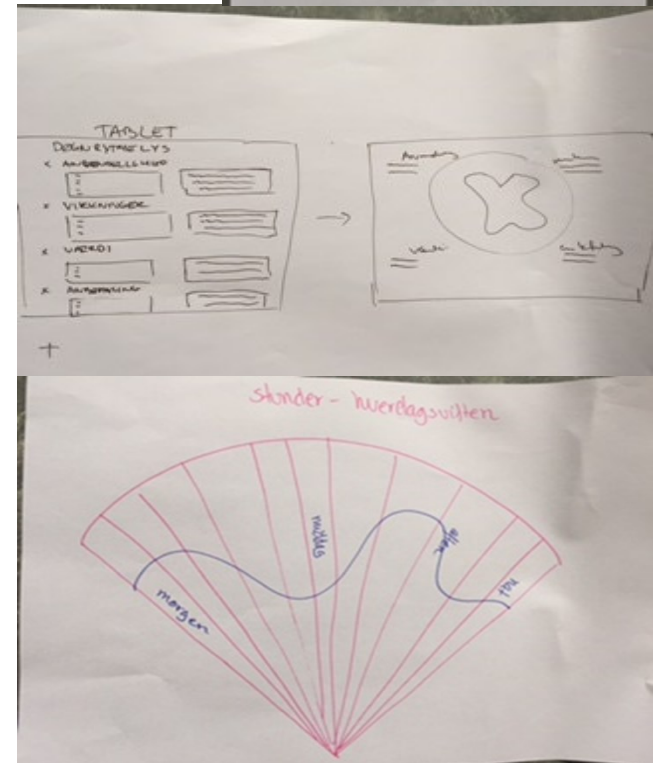
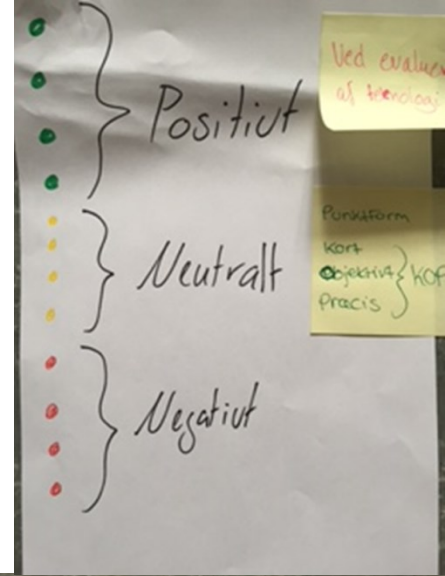
Grundideen med LTV er god.

- Spørgsmålene synliggør borgerperspektiv og deres værdier i hverdagen
- LTV er et godt redskab at skærpe fokus med; skaber forståelse for borgeres vanskeligheder og gevinster synliggøres.
- En analyse på baggrund af LTV spørgsmålene kan bevirke, at medarbejdere og ledelse får lettere ved at tilpasse tilgange, kommunikation og fremgangsmåder.
- LTV er brugbar til at sætte struktur på evaluering af velfærdsteknologi
- Godt supplement til kvantitativ evaluering

Ordlyden i version 1.0 virker hæmmende, der er brug for en forenkling

Hvad er vigtigt, for at LTV kan blive et nyttigt redskab?

- Må ikke blive "endnu et redskab til bunken", men at der er sammenhæng til noget kendt (VTV, PDSA cirklen, kobling til dokumentation).
- Udformningen har betydning. Brug grafik, feedback, hverdagsdansk
- Ændring af kategorier :
 - ✓ Motivation
 - ✓ Anvendelse
 - ✓ Virkning/værdi
 - ✓ Tilgængelighed
 - ✓ Meningsfuldhed

I hvilke situationer kan LTV være nyttigt at bruge?

- a) i undersøgelsesfasen på et evt. køb af et produkt
- b) i implementering af ny teknologi; ved tilegnelse af ny viden/nysgerrighed
- c) som synliggørelse af teknologiens værdi for den enkeltes hverdag
LTV er nyttig at bruge, når en teknologi skal hjælpe en borger med et problem / hvis teknologien ikke rigtig passer til at finde ud af hvorfor
- d) til evaluering efter en afprøvning
- e) ved revurderinger

Hvem skal bruge LTV'en?

Et redskab for frontpersonale?

Et redskab for konsulenter, som arbejder med overordnet implementering og evaluering af teknologier?

Det kræver tid og det kræver et vist analytisk blik

Ikke entydigt, om LTV sikrer bedre match mellem beboerne og teknologien.

Et potentielt godt match er afhængigt af, at medarbejdere har den fornødne interesse, viden og tid til at understøtte brugen af teknologien. I Bike Around blev teknologien f.eks. kun brugt, når projektleder var tilstede.

Beboere på et plejecenter er meget afhængige af personalets og evt. pårørendes deltagelse. De fleste af de teknologier, der nu lå "i skuffen", gjorde dette, fordi personalet ikke tog dem frem.

Øvrige fund i afprøvningen af LTV

Arbejdet med LTV har bibragt viden, som er væsentlig ved implementering, afprøvning og evaluering af teknologier:

På plejehjem er medarbejdere nødvendige parter i implementering/afprøvning

Det er vigtigt, at teknologien giver mening [for medarbejdere, for beboere]

- Det er vigtigt, at teknologien er tilgængelig
- Det er vigtigt, personalet har tid til at anvende teknologien

Fokus på praksis via LTV analyse er givtig

Erfaringer fra App's Cafe er, at det har givet stor viden praksis at foretage LTV analysen: "at se på værdier for brugerne har gjort os opmærksomme på, at teknologierne har et stort potentiale for at skabe positive virkninger og at mange oplever øget værdi og frihed i hverdagslivet".

Aktivitetsskemaet i BikeAround synliggjorde overfor personalet, at beboere har få aktiviteter i hverdagen

Generelt – mere analytisk blik og systematik

Hvordan fokuserer vi med LTV'en i anden runde - spm. direkte til borger/refleksionsspm. for medarb.

Ex. Udstigningssenge – rettet mod borgere som brugere, efter implementering.

Tilgængelighed:

- Er den let at stige ud af?
- Står den det rigtige sted?
- Er den let at betjene?
- Hvor længe gik der før du var dus med den?

Motivation

- Hvad får dig til at bruge den?

Anvendelse:

- Hvordan bruger du den?
- Hvor meget bruger du den?
- Hvornår bruger du den?
- Hvordan var indførsperioden?

Virkninger:

- Kan du lide at bruge den?
- Har det indvirkning på din hverdag at du bruger den?
- Giver den bekymringer eller glæde?
- Hvem syntes at du skulle have sengen og hvad syntes du selv dengang og nu?

Anbefalinger:

- Hvilke råd kan du give nye brugere?
- Hvilke råd kan du give til personale og dem der stod for indføringen?

Hvordan fokuserer vi med LTV'en i anden runde

Ex. Doseringsmaskine – rettet mod borgere som brugere, efter implementering.

Tilgængelighed:

- Hvordan er den at betjene?
- Hvor foretrækker du at have den stående?
- Hvor længe gik der før du var dus med den?
- Hvor megen indføring fik du i den?

Motivation

- Hvad får dig til at bruge den?

Anvendelse:

- Hvordan bruger du den?
- Hvornår bruger du den?
- Hvor stabil synes du den er?

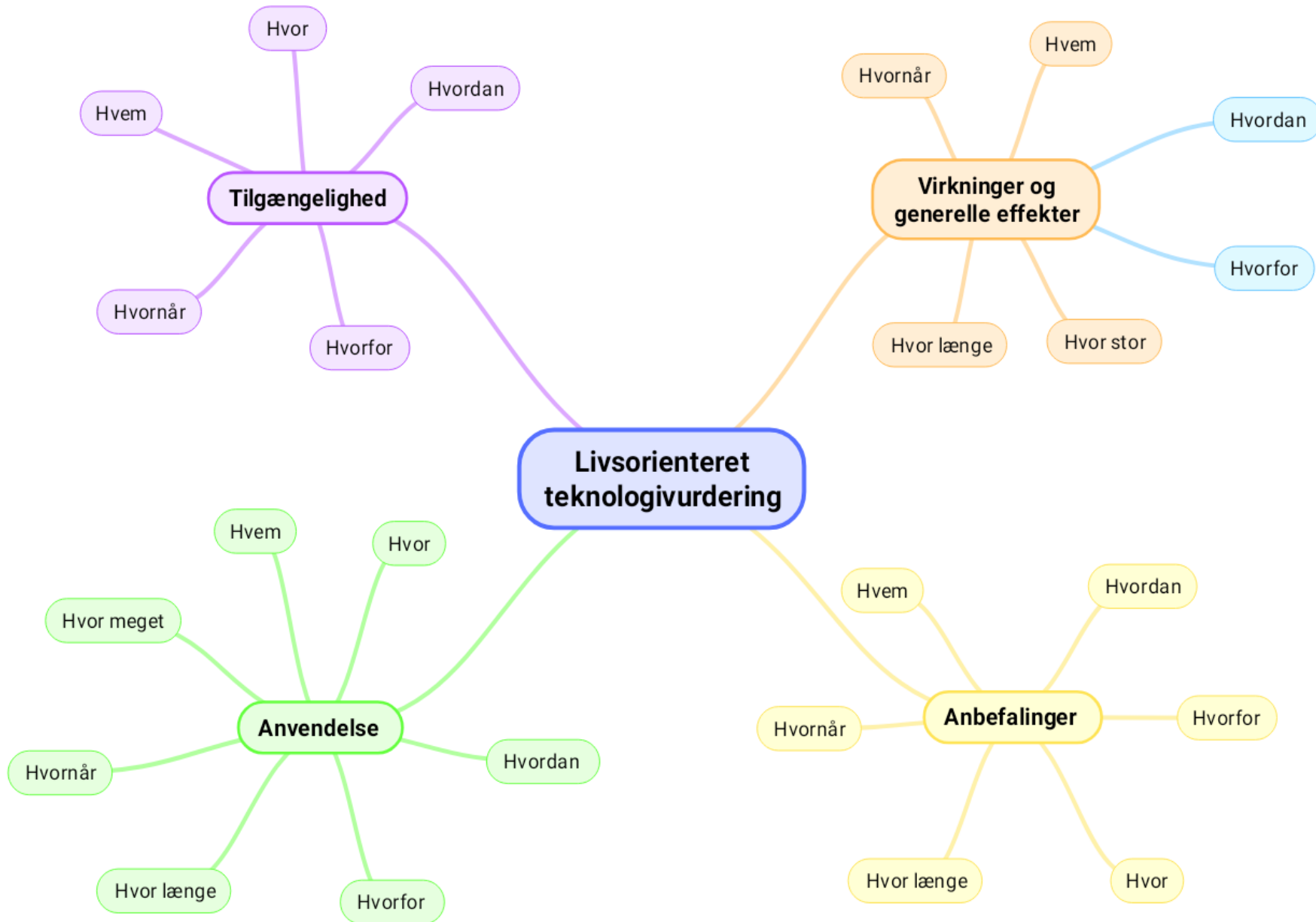
Virkninger

- Hvad synes du om at bruge den?
- Har den indvirkning på din hverdag at du bruger den?
- Giver den bekymringer eller glæde?
- Hvem syntes, at du skulle have den og hvad syntes du selv dengang og nu?

Anbefalinger:

- Hvilke råd kan du give til nye brugere?
- Hvilke råd kan du give til dem der skal introducere nye brugere?
- Hvilke råd kan du give til den der skal fylde medicin i den?

Vi arbejder fortsat med grafik & model i version 2.0

Tak for i dag

- og tak til Helsefonden for at støtte projektet

Louise Munk Ibsen

Cand.Scient. i Sundheds- og Velfærdsantropologi

Mobil 6021 9376

Mail IMI@teknologiipraksis.dk

Merete Tonnesen

mag. art. Ethnografi og Socialantropologi

Tel. +45 7841 4438, Mobil 2361 7480

merete.tonnesen@rm.dk